

Előzetes lezáró levél azon többszörös panasz tekintetében, amely szerint Olaszország a szükségállapoti és egyéb intézkedések kapcsán állítólagosan megsértette az uniós jog általános elveit és az alapvető jogokat – CHAP(2022) 00121

Az Európai Bizottsághoz 2022 folyamán számos panasz érkezett arra vonatkozóan, hogy Olaszország a szükségállapoti és egyéb intézkedések kapcsán állítólagosan megsértette az uniós jog általános elveit és az alapvető jogokat. A panaszokat a Bizottság CHAP(2022) 00121 hivatkozási számon vette nyilvántartásba.

A panaszosok alapvetően azt állítják, hogy Olaszország nem tett eleget az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 2. cikkében foglalt, különösen a jogszerűség elvének és a jogállamiság követelményeinek tiszteletben tartására vonatkozó kötelezettségének akkor, amikor megfelelő jogalap nélkül országos szükségállapotot hirdetett ki, és megfosztotta előjogaitól az olasz parlamentet.

A Covid19-világjárvány példátlan, mind népegészségügyi szempontból, mind életünk valamennyi területén messzemenő következményekkel járó kihívás. A Bizottság az Európai Betegségmegelőzési és Járványvédelmi Központ (ECDC) támogatása mellett folyamatosan szoros együttműködést folytat az uniós tagállamokkal.

A Bizottság megjegyzi, hogy a Covid19-világjárvány valamennyi tagállamban kihívás elé állította a jogállamiság alapját képező intézményi fékek és ellensúlyok rendszerét.

A Bizottság a kezdetektől fogva hangsúlyozta, hogy a Covid19-világjárványra való reagálás során tiszteletben kell tartani az EU alapszerződéseiben meghatározott alapvető jogokat és értékeket. Fontos szempont, hogy szigorú ellenőrzés biztosítsa, hogy a Covid19-világjárványra való reagálás keretében bevezetett szükséghelyzeti hatáskörök ne eredményezzenek tartósabb változást a hatalmi ágak nemzeti szintű egyensúlyában.

A Bizottság szorosan figyelemmel kíséri a tagállamok által a Covid19-világjárvány elleni küzdelem érdekében bevezetett intézkedéseket. E tevékenység eredményei megfelelő módon megjelennek a 2020. és a 2021. évi jogállami jelentésben. E jelentések tanúsága szerint a nemzeti rendszerek jelentős rezilienciát mutattak.

Miközben a kezdeti időszakban a válságra elsősorban a végrehajtó hatalom reagált, idővel egyre kiterjedtebbé vált a parlamentek, a bíróságok és más független hatóságok által gyakorolt felügyelet.

A parlamentek által gyakorolt felügyeletet illetően úgy tűnik, hogy Olaszország fenntartotta a világjárvánnyal kapcsolatos jogalkotás feletti parlamenti ellenőrzést (például az azonnal hatályba lépő törvényerejű rendeleteket a parlament törvénnyé alakította), és a kormány olyan közigazgatási aktusok révén lépett fel a népegészségügyi szükséghelyzet kezelése érdekében, amelyek megfeleltek a jogi kerettel kapcsolatban a törvényerejű rendeletek szintjén meghatározott elveknek – ahogyan azt ezzel kapcsolatos határozatában az olasz alkotmánybíróság nemrégiben kimondta (198. sz. határozat, 2021. szeptember 23.).

A kormány döntési jogköreivel szemben fontos ellensúlyt képezett az alkotmánybíróság (és más nemzeti bíróságok) által a Covid19-világjárvánnyal összefüggő intézkedések jogszerűsége, indokoltsága és arányossága tekintetében gyakorolt felügyelet.

A Bizottság által végzett monitoringtevékenység azt jelzi, hogy számos olyan pozitív fejlemény és példa azonosítható, amelyből tanulva javítható válsághelyzetekben a jogi és politikai reagálás, és erősíthető a jogállamiság és a demokratikus reziliencia.

Fontos azonban emlékezni arra, hogy amint azt a járványügyi helyzet lehetővé teszi, a tagállamoknak vissza kell állítaniuk a hatalmi ágak szokásos egyensúlyát, és biztosítaniuk kell, hogy a polgárok maradéktalanul gyakorolhassák jogaikat.

Ennek megfelelően a Bizottság monitoringtevékenysége mindaddig folytatódik, amíg az összes sürgősségi intézkedést hatályon kívül nem helyezik. Ezzel kapcsolatban Olaszországban a kormány bejelentette, hogy a sürgősségi helyzet 2022. március 31-én véget ér.

A panaszosok arra is utalnak, hogy Olaszországban az uniós digitális Covid-igazolványt (amelynek olaszországi változatát „zöldigazolványnak” hívják) a tömegközlekedésben való részvétel szabályozása érdekében is felhasználják.

Az Európai Parlament és a Tanács 2021. június 14-én elfogadta az uniós digitális Covid-igazolványt szabályozó rendeletet, amely meghatározza a Covid19-világjárvány időtartama alatt a szabad mozgást elősegítő, oltásra, tesztre és gyógyultságra vonatkozó interoperábilis igazolványok kiállításának, ellenőrzésének és elfogadásának közös keretét.¹

Az uniós digitális Covid-igazolványt szabályozó rendelet az EU-n belüli szabad mozgás megkönnyítése érdekében olyan interoperábilis és kölcsönösen elfogadott igazolványok kiadását rendeli el az oltások, a tesztek és a gyógyultság vonatkozásában, amelyeket a polgárok utazásaik során felhasználhatnak. Azokban az esetekben, amikor az oltási igazolvánnyal rendelkező személyek számára felmentést adnak a szabad mozgásra vonatkozó egyes korlátozások alól, a tagállamok kötelesek azonos feltételekkel a más tagállamok által kiállított uniós digitális Covid-igazolványokat is elfogadni. Fontos hangsúlyozni, hogy az uniós digitális Covid-igazolványt szabályozó rendelet értelmében a tagállamoknak nem kötelező megkövetelniük, hogy az utazók tartsanak maguknál igazolványt, amikor utaznak.

Az uniós digitális Covid-igazolványt szabályozó rendelet az igazolványnak a Covid19-világjárvány időtartama alatt az EU-n belüli utazások megkönnyítése érdekében történő használatára terjed ki. Az uniós digitális Covid-igazolvány belföldi használata továbbra is a tagállamok hatáskörébe tartozik. Az uniós jog nem írja elő és nem is tiltja az uniós digitális Covid-igazolvány belföldi használatát (például rendezvények vagy éttermek látogatása céljából).

A tagállamok feladata annak meghatározása, hogy – például a munkahelyre és a rendezvényekre való belépés, a tömegközlekedés igénybevétele stb. szempontjából – milyen közegészségvédelmi intézkedéseket tartanak a legmegfelelőbbnek.

Ha egy tagállam nemzeti szintű Covid-igazolványt kíván bevezetni, akkor ennek jogalapját olyan nemzeti jogszabályban kell meghatározni, amely megfelel egyebek mellett az adatvédelmi követelményeknek. Ezzel párhuzamosan az uniós digitális Covid-igazolvány teljes elfogadottságát is biztosítani kell annak érdekében, hogy az adott tagállamba (ez esetben Olaszországba) látogató utazóknak ne kelljen egy másik, nemzeti szintű Covid-igazolványt is beszerezniük.

A Bizottság hangsúlyozni kívánja továbbá, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 168. cikkének (7) bekezdése értelmében a tagállamok hatáskörébe tartozik nemzeti egészségügyi politikájuk meghatározása, valamint az egészségügyi szolgáltatások és az orvosi ellátás megszervezése és biztosítása. Ebből következően a nemzeti kormányok feladata annak eldöntése, hogy az egyes országok nemzeti járványügyi és szociális helyzete milyen konkrét intézkedéseket tesz szükségessé. Kiemelést érdemel, hogy a védőoltásokkal kapcsolatos politika, programok és szolgáltatások meghatározása szintén tagállami feladat. Ugyanez vonatkozik a – kötelező vagy fakultatív – védőoltásokkal kapcsolatos jogalkotásra is. A

¹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/953 rendelete (2021. június 14.) a Covid19-világjárvány idején a szabad mozgás megkönnyítése érdekében az interoperábilis, Covid19-oltásra, tesztre és gyógyultságra vonatkozó igazolványok (uniós digitális Covid-igazolvány) kiállításának, ellenőrzésének és elfogadásának keretéről (megtekinthető a következő internetcímen: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:32021R0953>).

tagállamok ilyen tárgyú politikájával összefüggő kérdésekkel tehát az adott területért felelős nemzeti hatóságokhoz kell fordulni.

Fontos továbbá kiemelni, hogy az Európai Unió alapját képező Szerződések² értelmében az Európai Bizottság nem rendelkezik általános hatáskörrel ahhoz, hogy az alapvető jogok területén beavatkozzon a tagállamok ügyeibe. Ezt csak akkor teheti meg, ha az adott ügy az európai uniós joggal áll összefüggésben. Az Európai Unió Alapjogi Chartája nem vonatkozik az alapvető jogok vélt megsértésének minden esetére. A Charta 51. cikkének (1) bekezdése szerint a tagállamok a Chartának kizárólag annyiban címzettjei, amennyiben az Európai Unió jogát hajtják végre.

---

² Az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés.

Minden más esetben a tagállamok feladata, hogy a nemzeti joggal és a nemzetközi emberi jogi kötelezettségekkel összhangban biztosítsák az alapvető jogok tényleges tiszteletben tartását és védelmét. Ennélfogva a Bizottság hatásköre nem terjed ki arra, hogy ebben a kérdésben fellépjen.

Emellett az uniós jog nem tiltja, hogy a munkavállalók a munkahelyen attól függően eltérő bánásmódban részesüljenek, hogy vettek-e fel védőoltást, vagy sem. Az uniós munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági rendelkezések nem szabályozzák azt a kérdést, hogy korlátozható-e a munkahelyre való belépés a védőoltástól függően. Ennélfogva a tagállamok szükség esetén szabadon alkothatnak jogot ezen a területen.

A fentiek alapján a Bizottság megállapítja, hogy az ügy további vizsgálata nem indokolt, ezért az ügyet le kell zárni.

A Bizottság ugyanakkor felkéri a panaszosokat, hogy ha olyan új információk birtokában vannak, amelyek arra utalnak, hogy Olaszország olyan, a fenti értékelésen túlmutató jogsértést követett el, amely indokolhatja a panasz további vizsgálatát, ezeket az új információkat az ezen értesítés közzétételétől számított négy héten belül juttassák el az Európai Bizottsághoz. Amennyiben négy héten belül nem érkezik be új információ, vagy ha a beérkező új információk nem vezetnek eltérő eredményre, az ügyet a Bizottság lezárhatja.